

ZINEMA

EL ECLIPSE (Michelangelo Antonioni).—Ona emen, gure artean, lenbizikoz ANTONIONI. Italiako zinemagille onek izen sonatua irabazia dauka zine-munduan. Bere obra entzutetsuenak: *L'avventura, Il guido, La notte*, eta azkenengo au.

Ikusiak ditugun beste obra biri ez diegu orain elduko, zuek eta nik emen ikusi degunari baizik.

Pertsonaje bi ditu filmo onek. Bitoria, ogeitazortziren bat urteko emakume ederra, gorputz lirain, ille ori ta arro, begi trixte. Alemaneratiko itzulketen ordaiñez gaiñera, bere adiskideak ematen dion bizibideaz bizi da. Etxe dotoreetan, bai adiskidearenean, bai berean. Gaurko gauza ederrenez ornituak: laukiak, liburuak, telebista, lanparak, mueble ta jantzi apaiñak.

Bitoria aspertzen da bere adiskideaz. Ez daki zergatik. Eta uzten du. Ama Boltsan dabil egunero. "Zezen" eta "artz" (gora usteko eta bera ustekoei onela deitzen die inglesak) deritzaien arteko azoka burrukalari ta maltzurrean estropoz eginda, diru-pilla galtzen du zoritxarreko egun batez.

An ezagutzen du Bitoriak Piero, ogeitabosten bat urteko gazte lerdan, bizkor, urduria. Merke erosi ta garesti saltzen badaki aldar-tean, bere nagusiak, Boltsako ajenteak, erakutsi maiñiak. Boltsa-etxean ta bere ofizifian dijoazkio egunak. Bitoriakin irtenaldi batzuk egiten ditu, baita bere etxera eraman ere. Katigu-aldi bat asten dute biok, eta asieratik nabarmentzen zaio elkargo orri, luzaro gabe, azkena, bukaera, desegitea.

* * *

ANTONIONI'k erakusten dizkigu pertsonak, kanpora ixuriak eta barne utsak. Ez, ordea, izadira ixuriak, gizonak bere indar eta lanez

aldatu ez duan izadira: mendi, baso eta oianetara. Pertsonak amueblatuak erakusten dizkigu. Badirudi gauzak —len asmoz ezarri ditugun oek—, etxe dotoreak, edergailluz beteak, gizakien bigarren naturaleza billakatu direla. Ta asperra ere bereala dakartela.

Asierako ikustaldia edo eszena esanguraz betea dago. Bitoria dakusgu adiskidearekin, onen etxean. Bizitoki dotorea, gauzaz ornitua: kuadro, ontzi, liburu, argimutil... Leio zabalak kanpora. Zearo estaliak, ordea, kortiña ederrez. Bitoria begira dago luzaroan ta trixte, gauza oieri oro. Bein tartetxo bat idekitzen dio leio-oialari, urrengoan besteari. Izadia dago leioaz kanpo: zugaitzak, bideak. “Banoa”, dio azkenean. “Eztakit zergatik, bañan banoa.” Leioak zearo idekita ateratzen da, azken-agurra esanez adiskideari. Ta badijoa oñez, zugaitz artetik, nora oartzeke.

Gizonezkoen bigarren naturaleza numeroak dira. Diru-numeroak. Boltsa da dirua numeroetan saltzen dan merkatuetatik bat. Pierok zaiñetan darabilen odol gorri bizia baño barrenago sentitzen ditu pizarretan mugitzen diran salneurri zenbakiak.

Gizakiak, kanpora ixuriak; barrenak utsak eta bakartiak. *Hobby*-zibilizazioa, jostailuz inguraturik bizitzeko grña, Maitasuna? “Axolik ba al du, gero, maitatzeak?”, dio batean Bitoriak, Zertarako ain eldueziña dan amets ori, ain igeskorra dan lilluraldi ori?

* * *

Ez da ia ezer nabarmenik gertatzen ANTONIONI'ren filmoan. Ez dramarik, ez grña-txinpartarik, ez parregarririk.

Zergatik du, orduan, izen aundi ori? *Mise en scène*-gatik, nereki-ko. Balleteko maisu iaioa izango litzakela dirudit. Antzokiaren apainduriari ta dekorazioari garrantzi berezia ematen dio. Beti kontuz ornitua ta argitua. Aktoreak bigarren momentuan aurkezten dizkigu, sarritan. Lenen, dekorazioa ta urrengo, pertsonak. Fotogramaen goitasuna merezi duan legez aipatzeko argazkilaritzan eskolatua izan bear. Ikusmenarentzat txango atsegiña ta era berean irudimenarentzat ere.

Bañan ixtoriak edo, obeto esan, pertsonak ikutzen al digute barrena? Otz eta uts laga naute ni beintzat.

Bikote orrekin ez gera katigatzen, eskemakiroegi pintatu dizkigulako. Gizartearekin ar-emanik ez dute. Mundu aparteko baten, bekarrik bizi bailiran, agertzen zaizkigu. Nork iges legioke, gaur egun, gizarteari munduan?

Esango genduke Antonioni bera ere beste *hobby* batez lilluratu ote dan. Estetizismoa dario filmo oni alde guzietatik. Pertsonak, etxeak,

tokiak: dena da ederra, txukuna. Itsusitasunik ez da ageri, ez txiro-
tasunik ere. Italian baño geiago dirudi Eskandinavian gaudela.

Aukeramen orretan usmatzen degu estetizismo-lurrin ori. Orre-
xegatik agertzen dira barrentasunik gabe ixtoriaren pertsonak. Ba-
rrentasunik gabeko gizakirik ba al da, ordea? Naiz eta uts eta eremu
egon barrena.

Sinboloez geiegi baliatzen da. Gertakizuna aurkeztu baño naiago
du sinboloz adierazi. Naiz eta arritzekoa izan gaur egunean, erotis-
moaren tantarik ez dario filmoari. Esku-beatzen gurutzatzea, aur-
jolas dirudien algarak...

* * *

Zinezaleak Antonioni'ri egin dioten arrera gartsua ez da itzaltzera
etorriko. Zinema antzearen ezkutukiak ondo ezagutu ez ezik, zazpi-
garren antzeaa aberastera datorrelako. Gizakien sentipenaren igeskor-
tasuna mintzo eder onen bidez ikertu ta adieraztea baita —bere aitor-
kizuna lekuko— artista aundi onen gogo bizia.

GURUTZE ANSOLA.

